

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dn. 10.08.2010r.

RKT-61-3/10/SB

DECYZJA Nr RKT-25/2010

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz § 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 107, poz. 887) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko K. C. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „Tax-Pol” we Wrocławiu,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu we wzorcu umowy zatytułowanym „Umowa zlecenie” postanowienia wzorców umów, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.): *„Wszelkie spory umowne będą rozpatrywane przez sądy powszechne w miejscu siedziby Zleceniobiorcy”*

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 6.02.2010r.

II. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

1. **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji w zawieranych umowach: o miejscu oraz sposobie składania reklamacji w sprawie świadczonych usług, co jest sprzeczne z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz. U. Nr 22, poz. 271 ze zm.), a poprzez to z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2. **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** bezprawne działanie przedsiębiorcy polegające na określaniu wysokości odsetek poprzez postanowienie zamieszczone w zawieranych umowach, stanowiące iż *w przypadku (...) braku zapłaty wynagrodzenia w terminie (...) Zleceniobiorca naliczy odsetki w wysokości 4% miesięcznie liczone od dnia wymagalności, w wysokości przekraczającej wysokość odsetek maksymalnych wynikających z art. 359 § 2¹-2³ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.), a poprzez to w sposób sprzeczny z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*

i stwierdza się zaniechanie ich stosowania z dniem 1.08.2010r.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, nakłada się na K. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Tax-Pol” we Wrocławiu, kary pieniężne płatne do budżetu państwa, z tytułu naruszania zakazów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie:

- 1) opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji w wysokości 342 PLN (słownie złotych: trzysta czterdzieści dwa),
- 2) opisanym w punkcie II.1 sentencji niniejszej decyzji w wysokości 1141 PLN (słownie złotych: tysiąc sto czterdzieści jeden),
- 3) opisanym w punkcie II.2 sentencji niniejszej decyzji w wysokości 1141 PLN (słownie złotych: tysiąc sto czterdzieści jeden),

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się K. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Tax-Pol” we Wrocławiu, kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 19 zł (słownie złotych: dziewiętnaście), w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z urzędu przeprowadzone zostało postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością K. C. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „Tax-Pol” we Wrocławiu (zwanego dalej również przedsiębiorcą) występuje naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.).

W dniu 28.01.2010r. postanowieniem nr 1 (karty nr 2-3) wszczęte zostało z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, które mogły stanowić naruszenie:

1. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez stosowanie we wzorcach *Umów zlecenia* postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.), którego treść jest następująca: „*Wszelkie spory umowne będą rozpatrywane przez sądy powszechne w miejscu siedziby Zleceniobiorcy*”,
2. art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez określanie wysokości odsetek poprzez postanowienie „*Umowy zlecenia*”, *stanowiące iż w przypadku (...) braku zapłaty wynagrodzenia w terminie (...) Zleceniobiorca naliczy odsetki w wysokości 4% miesięcznie liczone od dnia wymagalności, w wysokości przekraczającej wysokość odsetek maksymalnych wynikających z art. 359 § 2¹-2³ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)*,
3. art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, poprzez naruszanie obowiązku udzielania konsumentów rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji w *Umowach zlecenia* o miejscu oraz sposobie składania reklamacji usług świadczonych przez ww. przedsiębiorcę, co mogło zostać uznane za sprzeczne z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 2 marca 2000r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę

wyrządzoną przez produkt niebezpieczny (Dz.U. Nr 22, poz. 271 ze zm.) – zwanej dalej ustawą o ochronie niektórych praw konsumentów.

W dniu wszczęcia postępowania postanowieniem nr 2 zaliczono w poczet dowodów dokumenty zgromadzone w postępowaniu wyjaśniającym w sprawie prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności, których treści wykorzystane zostały w dalszej części niniejszej decyzji (karta nr 5).

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, pismem z dnia 5.02.2010r., przedsiębiorca dostarczył zmienione wzorce umów (karta nr 51). Z przedstawionych wyjaśnień wynika, iż wszystkie nowe wzorce umów zostały wprowadzone do stosowania z dniem 6.02.2010r. (karty nr 55, 59, 73).

W kolejnym piśmie przedsiębiorca wyjaśnił, iż czas oczekiwania na realizację umów (zwroty podatków) tylko w małym stopniu zależy od przedsiębiorcy i dlatego klientom nie są określane terminy zakończenia realizacji umów. Na podstawie własnego doświadczenia przedsiębiorca stwierdził, że umowy zostaną zrealizowane do dnia 31.07.2010r. (karta nr 115). Do pisma zostały dołączone przykładowe umowy faktycznie zawarte z konsumentami w oparciu o nowe wzorce umów.

Pismem z dnia 31.05.2010r. (karta nr 177) przedsiębiorca został zawiadomiony o zakończeniu zbierania materiału dowodowego.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

W trakcie postępowania Prezes Urzędu ustalił, że przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej (karta nr 11). Przedmiotem prowadzonej działalności jest pośredniczenie finansowe pomiędzy brytyjskimi, holenderskimi i niemieckimi Urzędami Skarbowymi a Zleceniodawcami przy rozliczeniu podatku od wynagrodzenia Zleceniodawcy z tytułu pracy najemnej świadczonej na terenach ww. państw (karty nr 14, 20, 23).

W przedmiotowym przypadku przedsiębiorca stosuje 3 rodzaje wzorców umów dotyczących pośrednictwa finansowego pomiędzy brytyjskimi, holenderskimi i niemieckimi Urzędami Skarbowymi a Zleceniodawcami przy rozliczeniu podatku od wynagrodzenia Zleceniodawcy z tytułu pracy najemnej świadczonej na terenie ww. państw. Jednak ze względu na fakt, iż różnica jaka występuje pomiędzy wzorcami dotyczy jedynie określenia kraju, w którym konsument świadczył pracę, na okoliczność niniejszego postępowania przyjęto, iż przedsiębiorca stosuje tylko jeden wzorzec umowy zlecenia.

Umowy z konsumentami są zawierane zarówno w lokalu przedsiębiorstwa, jak i na odległość. W drugim przypadku firma wysyła klientom komplet druków do wypełnienia (również umowy), a klienci po ich wypełnieniu odsyłają je przedsiębiorcy. Dla każdego sposobu zawierania umów z konsumentami, przedsiębiorca stosuje wzorzec umowy zlecenia zawierający takie same postanowienia umowne (karta nr 50).

We wzorcu umowy zlecenia wykorzystywanym przy zawieraniu umów z konsumentami w 2008r. zawarte były postanowienia (karta nr 176):

§ 5 pkt 8 *„W przypadku odstąpienia od umowy przez Zleceniodawcę, niedostarczenia przez Zleceniodawcę wszystkich niezbędnych dokumentów (w szczególności wszystkich kart podatkowych), podania błędnych albo niepełnych informacji niezbędnych do realizacji umowy, samodzielnego lub za pośrednictwem innego podmiotu rozliczenia się przez Zleceniodawcę z podatku stanowiącego przedmiot umowy albo naruszenia przez Zleceniodawcę postanowień umowy (w szczególności braku zapłaty wynagrodzenia w terminie), Zleceniodawca zapłaci Zleceniobiorcy 2000 zł (słownie: dwa tysiące złotych) tytułem kary umownej. Zapłata kary umownej nie zwalnia Zleceniodawcy od wypłaty wynagrodzenia. Ponadto Zleceniobiorca naliczy odsetki w wysokości 4% miesięcznie liczone od dnia wymagalności”.*

§ 10 *„Wszelkie spory umowne będą rozpatrywane przez sądy powszechne w miejscu siedziby Zleceniobiorcy”.*

We wzorcu umowy zlecenia wykorzystywanym przy zawieraniu umów z konsumentami od przełomu lutego, marca 2009r. do 6.02.2010r. zawarte były postanowienia (karty nr 30, 36, 39):

§ 5 pkt 7 *„Zleceniodawca zapłaci Zleceniobiorcy należne wynagrodzenie w terminie nie dłuższym niż 30 dni od decyzji (...) Urzędu Skarbowego. Dowodem potwierdzającym wykonanie umowy jest decyzja (...) Urzędu Skarbowego lub otrzymanie zwrotu podatku”.*

§ 5 pkt 8 *„W przypadku odstąpienia od umowy przez Zleceniodawcę, niedostarczenia przez Zleceniodawcę wszystkich niezbędnych dokumentów, które są w posiadaniu Zleceniodawcy (w szczególności wszystkich kart podatkowych), podania błędnych albo niepełnych informacji niezbędnych do realizacji umowy, samodzielnego lub za pośrednictwem innego podmiotu rozliczenia się przez Zleceniodawcę z podatku stanowiącego przedmiot umowy albo naruszenia przez Zleceniodawcę innych postanowień umowy (w szczególności nie wywiązania się z obowiązku określonego w § 5 ust. 6 umowy), Zleceniodawca zapłaci Zleceniobiorcy 2000 zł (słownie: dwa tysiące złotych) tytułem kary umownej. Zapłata kary umownej nie zwalnia Zleceniodawcy od wypłaty wynagrodzenia. Ponadto Zleceniobiorca naliczy odsetki w wysokości 4% miesięcznie liczone od dnia wymagalności”.*

§ 10 *„Wszelkie spory umowne będą rozpatrywane przez sądy powszechne w miejscu siedziby Zleceniobiorcy”.*

Od 6.02.2010r. przy zawieraniu umów z konsumentami stosowany jest nowy wzorec umowy zlecenia (karty nr 116, 142, 160).

§ 5.8 oraz § 10 poprzednio stosowanego wzorca zostały usunięte. Natomiast § 10 nowego wzorca umowy zlecenia otrzymał brzmienie: *„Zleceniodawca ma prawo w przypadku stwierdzenia, że usługa została wykonana niezgodnie z postanowieniami niniejszej umowy lub przepisami prawa lub Zleceniobiorca pozostaje w zwłoce w wykonaniu umowy, do złożenia pisemnej reklamacji na adres Zleceniobiorcy podany w niniejszej umowie. Zleceniobiorca w terminie 14-tu dni od daty otrzymania reklamacji jest zobowiązany do zajęcia stanowiska na piśmie, czy reklamację uznaje i w jakim zakresie, czy odrzuca. Odrzucenie reklamacji w całości lub części wymaga uzasadnienia”.*

Na podstawie rocznego zeznania podatkowego ustalono przychód przedsiębiorcy osiągnięty w roku 2009, który wyniósł [tajemnica przedsiębiorstwa] (pkt I.1 Załącznika) (karta nr 54).

W toku niniejszego postępowania Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 24 ust. 2 stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji. W przypadku, gdy doszło do naruszenia art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu na mocy art. 26 ust. 1 tej ustawy uznaje określoną praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechanie jej stosowania. Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 26, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W przypadku określonym w art. 27 ust. 1 Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania.

Naruszenie interesu publicznego

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie

wprost poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotyczą wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku¹.

Z uwagi na to, że w niniejszej sprawie przedmiotowa przesłanka została spełniona, istniała możliwość poddania działań przedsiębiorcy dalszej ocenie pod kątem stosowania przez niego praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Na mocy art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Aby można było stwierdzić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów muszą kumulatywnie zostać spełnione następujące przesłanki:

- oceniane zachowanie musi być podejmowane przez podmiot będący przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- praktyka musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów,
- praktyka musi być bezprawna.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2007r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.) wynika, że przedsiębiorcą jest m.in. osoba fizyczna wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. W rozważanym przypadku podmiot będący stroną postępowania bez wątplenia posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Zachowania niniejszego podmiotu podlegają zatem kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje pojęcia zbiorowych interesów konsumentów, stąd przy ustalaniu jego treści należy odwołać się do orzecznictwa sądowego. Pojęcie zbiorowych interesów konsumentów zostało szeroko omówione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10.04.2008r. (sygn. akt III SK 27/07). W uzasadnieniu Sąd Najwyższy podał, iż gramatyczna wykładnia tego pojęcia prowadzi do wniosku, że chodzi o zachowanie przedsiębiorcy, które godzi w interesy grupy osób stanowiących określony zbiór. Rezultaty tej wykładni modyfikuje zastrzeżenie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma interesów indywidualnych. Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że przy konstruowaniu pojęcia „zbiorowego interesu konsumentów” nie można opierać się tylko i wyłącznie na tym, czy oceniana praktyka przedsiębiorcy skierowana jest do „nieoznaczonego z góry kręgu podmiotów”. Wystarczające powinno być w jego ocenie ustalenie, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów), wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów, za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Sąd Najwyższy w ww. wyroku orzekł, że „praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest (...) takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na powtarzalność zachowania w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której adresowane są zachowania przedsiębiorcy, w taki sposób, że potencjalnie ofiarą takiego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem przedsiębiorcy”.

W rozważanym przypadku doszło do zagrożenia interesu publicznego w sposób opisany w punktach I i II sentencji niniejszej decyzji. Oceniane zachowania przedsiębiorcy

¹ Konrad Kohutek w: „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2008r., strona 47

dotyczyły szerokiego kręgu najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Dotyczyły one wszystkich tych osób, które zawarły z przedsiębiorcą umowy zlecenia, jak i zagrażały interesom wszystkich jego potencjalnych kontrahentów.

Bezprawność działań

Kolejną przesłanką, która musi być spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jest bezprawność działania przedsiębiorcy rozumiana jako sprzeczność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Jako „sprzeczne z prawem” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. /Por. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji Komentarz, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwejki, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s.117 - 118/.

Ocena bezprawności zachowania przedsiębiorcy zostanie dokonana przy omawianiu poszczególnych punktów sentencji decyzji odnoszących się do poszczególnych stosowanych przez przedsiębiorcę praktyk.

I. W zakresie punktu I sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczyła stosowania postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów dokonując oceny postanowienia umownego ocenia określony zapis i w momencie jego wpisania do rejestru klauzula przestaje być postanowieniem konkretnego wzorca umownego, a staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Wyrok od chwili wpisania klauzuli do rejestru korzysta z prawomocności materialnej rozszerzonej (art. 479⁴³ k.p.c.), a więc odnosi skutek wobec osób trzecich.

W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06) Sąd stwierdził, co następuje: „Sąd Najwyższy akceptuje stanowisko doktryny, zgodnie z którym wpis postanowienia wzorca do rejestru skutkuje tym, że zakazane jest posługiwanie się wpisaną klauzulą we wszystkich wzorcach umów, pod rygorem sankcji z art. 58 kc. Potwierdza to dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego, jak również treść przykładowego katalogu niedozwolonych postanowień umownych, który został sformułowany w oderwaniu od rodzaju umowy lub gałęzi gospodarki, w której umowa została zawarta. Za takim rozwiązaniem, obok argumentów językowo-systemowych, przemawiają także względy celowościowe i funkcjonalne, których uwzględnianie w sprawach takich jak niniejsza jest powszechnie akceptowane (zob. m.in. uchwała SN z dnia 19 grudnia 2003 r. III CZP 95/2003 OSNC 2005/2 poz. 25). Przyjęcie powyższego rozwiązania pozwala uniknąć sytuacji, w której konieczne jest prowadzenie kilku postępowań, z których każde musiałoby kończyć się identycznym rozstrzygnięciem merytorycznym. Stanowisko to znajduje również oparcie w charakterze postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, którego podstawowym celem jest usunięcie postanowień wzorca uznanych za niedozwolone z obrotu ze skutkiem nie tylko dla stron procesu, lecz także wobec osób trzecich (erga omnes) (uchwała z dnia 19 grudnia 2003 r. III CZP 95/2003 OSNC 2005/2 poz. 25). Przedmiotem kontroli nie jest bowiem kwestia ustalenia treści umowy w drodze wykładni, ale wyjaśnienie, czy konkretne postanowienie wzorca umownego stanowi niedozwoloną klauzulę umowną i z tej przyczyny nie wiąże nie tylko stron postępowania, ale nieograniczonego kręgu konsumentów. Chodzi tu o kontrolę abstrakcyjną, skuteczną erga omnes, nie zaś o ograniczoną w skutkach do stron wykładnię konkretnej

umowy (wyrok SN z dnia 6 października 2004 r. I CK 162/2004 Monitor Prawniczy 2004/21 str. 966)”. „Sąd Najwyższy uznaje również, iż jeżeli SOKiK uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do rejestru, o którym mowa w art. 479[45] § 2 kpc, to praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 uokik dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli”.

Pomimo, iż powyżej powołana uchwała zapadła pod rządami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000r., to orzecznictwo to należy uznać za aktualne także w obecnym stanie prawnym. Na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007r. rozważana kwestia została uregulowana w analogiczny sposób, a zatem nie występują różnice, które nakazywałyby odejście od ustalonej linii orzecznictwa i w konsekwencji tego odmienną ocenę prawną badanego zagadnienia.

W punkcie I sentencji decyzji zakwestionowane zostało postanowienie o treści: *„Wszelkie spory umowne będą rozpatrywane przez sądy powszechne w miejscu siedziby Zleceniobiorcy”*.

Kwestionowane w punkcie I sentencji decyzji postanowienie oraz postanowienia poniżej przytoczone wpisane do rejestru, pomimo różnic w sformułowaniu treści, mają tożsamy charakter, a skutek ich stosowania jest identyczny.

Postanowienie przytoczone poniżej zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 4 czerwca 2003r. Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (sygn. akt XVII Amc 60/02), a do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy wpisane w dniu 14 sierpnia 2003r. pod numerem 77, w sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Bartoszycach przeciwko Europejskiemu Funduszowi Budowlanemu Sp. z o.o. we Wrocławiu. Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: *„Strony niniejszej umowy zobowiązują się do dołożenia wszelkich starań w celu polubownego rozstrzygnięcia ewentualnych sporów. Sądem właściwym do rozstrzygania będzie sąd miejsca siedziby EFB”*.

Również postanowienie przytoczone poniżej zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2002r., sygn. akt XVII Amc 50/01 przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy w dniu 14 sierpnia 2003r. pod numerem 76, w sprawie z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Międzynarodowej Korporacji Gospodarczej „InCo” Sp. z o.o. w Tychach. Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: *„Strony wykorzystają wszelkie możliwości do polubownego rozwiązania ewentualnych spraw wynikających z niniejszej umowy. Sprawy wymagające rozstrzygnięcia sądowego będą prowadzone przed Sądem Rejonowym w Tychach lub przed Sądem Okręgowym w Katowicach”*.

Postanowienie o tożsamej treści jak zakwestionowane zostało uznane za niedozwolone wyrokiem z dnia 31 stycznia 2003r., sygn. akt XVII Amc 31/02, przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a następnie wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień wzorców umowy w dniu 30 czerwca 2003r. pod numerem 41. W sprawie z powództwa Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Słupcy przeciwko Sławomirowi Braszka prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą Przedsiębiorstwo Remontowo-Budowlane „REM-BUD” w Gnieźnie. Sąd uznał za niedozwolone i zakazał stosowania postanowienia w brzmieniu: *„Wszelkie spory wynikłe na tle zawartej umowy podlegają wyłączności sądu powszechnego dla siedziby firmy przyjmującej zamówienie”*.

Oceniane postanowienie wzorca umowy stosowane przez przedsiębiorcę podobnie jak i ww. postanowienia wpisane do rejestru, na zasadzie wyłączności narzucały konsumentowi rozpoznanie sprawy przez sąd wskazany przez przedsiębiorcę, który zgodnie z ustawą nie zawsze będzie sądem właściwym miejscowo. Przykładowo w sprawach dochodzenia roszczeń odszkodowawczych od konsumenta z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, zgodnie z właściwością ogólną sądu, sądem właściwym byłby sąd miejsca

zamieszkania konsumenta (art. 27 k.p.c.), natomiast zgodnie z właściwością przemienną sądu, sądem właściwym byłby sąd miejsca wykonania umowy (art. 34 k.p.c.). Tym samym, zarówno kwestionowane postanowienie, jak i przytoczone postanowienia wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, mogą wyłączać rozpoznanie sprawy zarówno przez sąd właściwy według właściwości ogólnej, jak i przemiennej zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego. W związku z powyższym, postanowienia te spełniają przesłanki niedozwolonej klauzuli umownej, o której mowa w art. 385(3) pkt 23 k.c. Zgodnie bowiem z powołanym przepisem, postanowienia narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie zawsze jest miejscowo właściwy, stanowią niedozwolone postanowienia umowne. Analiza porównawcza kwestionowanego postanowienia stosowanego przez przedsiębiorcę, z wymienionymi wyżej postanowieniami uznanymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisanymi do rejestru niedozwolonych klauzul umownych, wskazuje na identyczność skutków ich stosowania, pomimo różnic w zakresie użytych sformułowań i wyrazów. Stąd też przyjąć należy, iż kwestionowane postanowienie mieściło się w hipotezach przywołanych klauzul umownych wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umowy. Przedstawione argumenty dają podstawę do uznania stosowanej przez przedsiębiorcę praktyki za bezprawną.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie przesłanki wynikające z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy oraz naruszanie zbiorowych interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał ocenianą praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie przedmiotowego postępowania przedsiębiorca przedstawił zmieniony wzorzec umowy, który jest wykorzystywany przy zawieraniu umów z konsumentami od dnia 6.02.2010r. (karty nr 116, 142, 160). Nowy wzorzec umowy nie zawiera zakwestionowanego postanowienia przytoczonego w punkcie I sentencji decyzji. Analiza nowego wzorca umowy wykazała, iż nie zawiera on postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, które narzucają konsumentowi miejsca rozpoznawania sporu przez Sąd, który wedle ustawy może nie być właściwy. Tym samym treść nowego wzorca umowy nie narusza interesów konsumentów w zakwestionowanym zakresie.

W związku z powyższym uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania jej stosowania z dniem 6.02.2010r.

Wobec powyższego należało orzec jak w pkt. I sentencji decyzji.

II.1 W zakresie punktu II.1 sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczyła bezprawnego zachowania naruszającego zbiorowe interesy konsumentów polegającego na formułowaniu „Umów zlecenia” w sposób naruszający obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji: o miejscu oraz sposobie składania reklamacji usług świadczonych przez przedsiębiorcę, co jest sprzeczne z art. 11 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów.

Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów umowa powinna określać miejsce i sposób składania reklamacji, nie powodujące nadmiernych trudności lub kosztów po stronie konsumenta. Przedmiotowy artykuł ma zastosowanie do umów zawieranych na odległość, którymi są umowy zawierane z konsumentami bez jednoczesnej obecności obu stron, przy wykorzystaniu środków porozumienia się na odległość lub innych środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204).

Zgodnie z deklaracją przedsiębiorcy, przedmiotowe umowy zawierane są m.in. bez uczestnictwa obu stron umowy, a więc na odległość (karta nr 50). Na podstawie analizy treści umów zgromadzonych w postępowaniu, stwierdzono, iż nie określają one miejsca i sposobu składania reklamacji, pomimo, iż taki wymóg wynika z art. 11 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów.

Specyfika zawierania umów poza lokalem przedsiębiorcy powoduje, iż konsumenci nie mają pewności, czy podane w umowie dane adresowe - siedziby przedsiębiorcy mają

również zastosowanie do kierowania pism reklamacyjnych. Dodatkowo na podstawie ocenianych warunków umów konsumenci powinni być informowani o sposobie kierowania reklamacji do przedsiębiorcy. Dlatego też brak zdefiniowania w ocenianych umowach miejsca oraz sposobu składania reklamacji narusza prawo konsumentów do otrzymania pełnej, rzetelnej i prawdziwej informacji oraz jest niezgodne z ww. ustawą o ochronie niektórych praw konsumentów. Umowa musi w sposób jednoznaczny, zrozumiały i łatwy do odczytania określać sposób i miejsce składania reklamacji, tak, aby konsument stosując się do warunków umów, mógł skutecznie ją złożyć. Dodatkowo określony sposób i miejsce składania reklamacji nie powinien sprawiać konsumentowi nadmiernych trudności i kosztów.

Przedmiotowe zaniechanie podania istotnych dla konsumentów informacji naruszało ich ekonomiczne interesy. W konsekwencji tego zaniechania konsumenci mogli nie składać reklamacji, gdyż nie dysponowali wiedzą, w jaki sposób powinni je złożyć a także, na jaki adres powinni je kierować. W wyniku nie podejmowania tych działań nie uzyskiwali należnych im rekompensat.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie przesłanki wynikające z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy oraz naruszanie zbiorowych interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał ocenianą praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie przedmiotowego postępowania przedsiębiorca przedstawił zmieniony wzorzec umowy, który jest wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami od dnia 6.02.2010r. (karty nr 116, 142, 160).

§ 10 nowego wzorca umowy zlecenia brzmi: *„Zleceniodawca ma prawo w przypadku stwierdzenia, że usługa została wykonana niezgodnie z postanowieniami niniejszej umowy lub przepisami prawa lub Zleceniobiorca pozostaje w zwłoce w wykonaniu umowy, do złożenia pisemnej reklamacji na adres Zleceniobiorcy podany w niniejszej umowie. Zleceniobiorca w terminie 14-tu dni od daty otrzymania reklamacji jest zobowiązany do zajęcia stanowiska na piśmie, czy reklamację uznaje i w jakim zakresie, czy odrzuca. Odrzucenie reklamacji w całości lub części wymaga uzasadnienia”*. Na podstawie przedmiotowego postanowienia konsumenci zawierający umowy w oparciu o nowy wzorzec otrzymują informacje wymagane art. 11 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów. Wprowadzenie do treści wzorca umowy powyżej przytoczonego postanowienia powoduje, iż przedsiębiorca wykonał obowiązek informacyjny w powyżej opisanym zakresie.

II.2 W zakresie punktu II.2 sentencji decyzji oceniana praktyka dotyczyła bezprawnego zachowania przedsiębiorcy polegającego na określaniu wysokości odsetek poprzez postanowienie *„Umowy zlecenia”*, *stanowiące iż w przypadku (...) braku zapłaty wynagrodzenia w terminie (...) Zleceniobiorca naliczy odsetki w wysokości 4% miesięcznie liczone od dnia wymagalności, w wysokości przekraczającej wysokość odsetek maksymalnych wynikających z art. 359 § 2¹-2³ kodeksu cywilnego.*

§ 5 pkt 8 *Umów zlecenia* zawieranych w 2008r. przez przedsiębiorcę z konsumentami stanowił, iż *„w przypadku odstąpienia od umowy przez Zleceniodawcę, niedostarczenia przez Zleceniodawcę wszystkich niezbędnych dokumentów (w szczególności wszystkich kart podatkowych), podania błędnych albo niepełnych informacji niezbędnych do realizacji umowy, samodzielnego lub za pośrednictwem innego podmiotu rozliczenia się przez Zleceniodawcę z podatku stanowiącego przedmiot umowy albo naruszenia przez Zleceniodawcę postanowień umowy (w szczególności braku zapłaty wynagrodzenia w terminie), Zleceniodawca zapłaci Zleceniobiorcy 2000 zł (słownie: dwa tysiące złotych) tytułem kary umownej. Zapłata kary umownej nie zwalnia Zleceniodawcy od wypłaty wynagrodzenia. Ponadto Zleceniobiorca naliczy odsetki w wysokości 4% miesięcznie liczone od dnia wymagalności”*.

W umowach zawieranych od 2009r. do 6.02.2010r. zamieszczone były postanowienia (karty nr 30, 36, 39):

§ 5 pkt 7 „Zleceniodawca zapłaci Zleceniobiorcy należne wynagrodzenie w terminie nie dłuższym niż 30 dni od decyzji (...) Urzędu Skarbowego. Dowodem potwierdzającym wykonanie umowy jest decyzja (...) Urzędu karbowego lub otrzymanie zwrotu podatku”,

§ 5 pkt 8 „W przypadku odstąpienia od umowy przez Zleceniodawcę, niedostarczenia przez Zleceniodawcę wszystkich niezbędnych dokumentów, które są w posiadaniu Zleceniodawcy (w szczególności wszystkich kart podatkowych), podania błędnych albo niepełnych informacji niezbędnych do realizacji umowy, samodzielnego lub za pośrednictwem innego podmiotu rozliczenia się przez Zleceniodawcę z podatku stanowiącego przedmiot umowy albo naruszenia przez Zleceniodawcę innych postanowień umowy (w szczególności nie wywiązania się z obowiązku określonego w § 5 ust. 6 umowy), Zleceniodawca zapłaci Zleceniobiorcy 2000 zł (słownie: dwa tysiące złotych) tytułem kary umownej. Zapłata kary umownej nie zwalnia Zleceniodawcy od wypłaty wynagrodzenia. Ponadto Zleceniobiorca naliczy odsetki w wysokości 4% miesięcznie liczone od dnia wymagalności”.

Zgodnie z art. 359 § 2¹-2³ k.c. maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne. Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy.

Na podstawie danych pochodzących ze strony internetowej Narodowego Banku Polskiego stopa kredytu lombardowego w okresie stosowania zakwestionowanej treści umowy, kształtowała się w następujący sposób.²

Data wprowadzenia współczynnika	Współczynnik
31.01.2008r.	6,75
28.02.2008r.	7,00
27.03.2008r.	7,25
26.06.2008r.	7,50
28.01.2009r.	5,75
26.03.2009r.	5,25
25.06.2009r.	5,00

Na podstawie powyżej wymienionych wartości współczynnika stopy kredytu lombardowego stwierdzono, iż w okresie o najwyższej jego wartości (7,50%), maksymalne odsetki nie mogły przekraczać 30% w skali roku. Od 25.06.2009r. stawka stopy lombardowej ogłoszonej przez NBP wynosi 5,0%. Tym samym od 25.06.2009r. do chwili obecnej stawka odsetek maksymalnych wynosi $4 \times 5,00\% = 20\%$.

W warunkach ocenianych umów odsetki zostały określone w wysokości 4% miesięcznie, tj. 48% w skali roku. Biorąc pod uwagę powyższe, stwierdzono, iż przekraczały one ponad 2-krotnie aktualnie obowiązujące odsetki maksymalne określone w Kodeksie cywilnym. Natomiast w okresie o najwyższej wartości stawki stopy lombardowej przedsiębiorca określał w umowach odsetki, które o 60% przekraczały odsetki maksymalne. W związku z powyższymi wartościami odsetek określonych w umowach, przekraczały one ustawowo określone granice odsetek maksymalnych, które w takich okolicznościach mogłyby być naliczane w poszczególnych okresach ich obowiązywania.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, Prezes Urzędu stwierdził, iż przedsiębiorca określił w sposób bezprawny wysokość odsetek, którą winni zapłacić konsumenci z tytułu opóźnienia w dokonaniu płatności.

W wyroku z dnia 6 grudnia 2007 r. sygn. akt IV CSK 320/2007 Sąd Najwyższy - Izba Cywilna stwierdził, iż treść art. 359 § 2[1] k.c. może stanowić przesłankę dokonywanej w toku procesu oceny, czy konkretne odsetki umowne mieściły się w dozwolonej stronom swobodzie kształtowania treści stosunku prawnego, czy też nie /LexPolonica nr 1793200, Gazeta Prawna 2008/4 str. 22/. W kolejnym wyroku Sądu Najwyższego - Izby Cywilnej z

² http://www.nbp.pl/Dzienne/Stopy_procent2.html

dnia 23 czerwca 2005 r. sygn. akt II CK 742/2004 zostało stwierdzone, co następuje: „Postanowienia umów zastrzegające nadmierne odsetki nie stają się nieważne w całości, a jedynie co do nadwyżki. Nadwyżkę zaś, stosownie do treści art. 359 § 2 k.c. stanowią odsetki przerastające wysokość odsetek ustawowych. Nieważność postanowienia umowy w przedmiocie wysokości odsetek wywołuje bowiem taki skutek, jak gdyby wysokość ta nie była w inny sposób oznaczona. Dotyczy to zarówno wynagrodzenia za wskazany w umowie okres korzystania z pożyczonych pieniędzy jak i odszkodowania z tytułu opóźnienia zwrotu tych pieniędzy” /LexPolonica nr 1611388/.

Zgodnie z art. 359 § 2(2) k.c., jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne. Pomimo, iż faktycznie w sytuacji, gdy odsetki w ramach warunków umów zawartych z konsumentami zostały określone w nadmiernie wygórowanej wysokości, należą się odsetki maksymalne, to warunki umów podane konsumentom nie powinny ich wprowadzać w błąd. Utrzymanie postanowień umowy w obecnym kształcie sprawia, że konsument nie weryfikując zgodności z prawem każdego z zapisów, uzna, że przedsiębiorcy należą się odsetki w określonej w umowie wysokości. W sytuacji, gdyby wysokość odsetek nie była podana, konsument podjąłby działania mające na celu ustalenie ich wysokości. Konsument chcąc wypełnić warunki określone przez przedsiębiorcę wpłaci kwotę równą odsetkom określonym w umowie z tytułu opóźnienia w dokonaniu płatności nie weryfikując ich z przepisami prawa. Dlatego też podanie w warunkach umowy nieprawidłowych danych o wysokości należnych przedsiębiorcy odsetek zostało uznane za bezprawne oraz naruszające interesy ekonomiczne konsumentów.

W związku z faktem, że zaistniały łącznie przesłanki wynikające z art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. bezprawność działań przedsiębiorcy oraz naruszanie zbiorowych interesów konsumentów, Prezes Urzędu uznał ocenianą praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie przedmiotowego postępowania przedsiębiorca przedstawił zmieniony wzorzec umowy, który jest wykorzystywany przy zawieraniu umów z konsumentami od dnia 6.02.2010r. (karty nr 116, 142, 160). Nowy wzorzec umowy nie zawiera informacji o odsetkach jakie zostaną naliczone w sytuacji nieterminowej zapłaty wynagrodzenia. Tym samym konsumenci nie są wprowadzani w błąd, co do wysokości należnych przedsiębiorcy odsetek, w sytuacji nieterminowego spełnienia świadczenia pieniężnego. Biorąc pod uwagę zmianę treści wzorca umowy zlecenia poprzez usunięcie zakwestionowanego postanowienia, interesy konsumentów nie są już naruszane w powyżej opisanym zakresie.

Fakt wprowadzenia do stosowania nowego wzorca umowy został potwierdzony przykładowymi umowami zawartymi po dniu 6.02.2010r. np. 7.02.2010r. (karty nr 116, 142, 160). Przedsiębiorca dodatkowo wyjaśnił, iż trudno określić termin zakończenia realizacji ostatniej umowy, której dotyczą stwierdzone w niniejszej decyzji praktyki. Zgodnie z przewidywaniami umowy zawarte przed wprowadzeniem do stosowania nowego aktualnego wzorca umowy zostaną zrealizowane do 31.07.2010r. Biorąc pod uwagę powyższe, Prezes Urzędu przyjął za termin zaniechania stosowania zakwestionowanych praktyk datę 1.08.2010r., tj. datę założonego zrealizowania wszystkich umów zawartych w oparciu o wzorzec, którego treści zostały zakwestionowane w niniejszym punkcie decyzji.

W związku z powyższym uzasadnione stało się uznanie na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktyk za naruszające zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzenie zaniechania ich stosowania z dniem 1.08.2010r.

Wobec powyższego należało orzec jak w pkt. II sentencji decyzji.

III. Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszania

celowo, czy też nieumyślnie. Dlatego też Prezes Urzędu ma prawo nałożyć karę pieniężną z tytułu stosowania praktyki, gdy narusza ona interesy konsumentów bez względu na to, czy przedsiębiorca ponosi winę za jej stosowanie. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszania przepisów ustawy, a także uprzednie naruszanie przepisów ustawy.

Należy także podnieść, iż w ocenie Prezesa Urzędu brzmienie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pozwala na nałożenie odrębnych kar pieniężnych za poszczególne naruszenia stwierdzone w niniejszej decyzji. Zgodnie bowiem z przedmiotowym przepisem Prezes Urzędu może nałożyć karę pieniężną na przedsiębiorcę, jeżeli ten dopuścił się naruszenia art. 24 ww. ustawy, z czego wynika, że określona w tym przepisie kara może dotyczyć każdego naruszenia stwierdzonego względem danego przedsiębiorcy. W ocenie Prezesa Urzędu zastosowanie takiego rozwiązania jest pożądane z tego względu, iż pozwala na uwzględnienie przy nakładaniu kar w sposób zindywidualizowany wszystkich okoliczności związanych ze stosowaniem określonych naruszeń, które mogą różnić pod wieloma względami (np. wagą naruszenia, zasięgiem oddziaływania praktyki, skutkami, jakie praktyka wywołuje na rynku i ich dotkliwością dla kontrahentów, czasem jej trwania itp.), a tym samym pozwala na nałożenie kary adekwatnej do danego naruszenia.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Zawodowy (profesjonalny) charakter świadczenia usług wymaga prowadzenia działalności w sposób zapewniający poszanowanie dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów, co wiąże się z respektowaniem obowiązujących przepisów prawa.

Podstawą obliczenia wysokości niniejszych kar jest przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, tj. w 2009r. (karta nr 52). Przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w 2009r. wyniósł [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt I.1 Załącznika), w związku z czym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt I.2 Załącznika).

W przedmiotowym przypadku pomimo, iż przedsiębiorca stosuje 3 rodzaje wzorców umów dotyczących pośrednictwa finansowego pomiędzy brytyjskimi, holenderskimi i niemieckimi Urzędami Skarbowymi a Zleceniodawcami przy rozliczeniu podatku od wynagrodzenia Zleceniodawcy z tytułu pracy najemnej świadczonej na terenie ww. państw, to ze względu na fakt, iż różnica jaka występuje pomiędzy nimi dotyczy jedynie określenia kraju, na okoliczność określenia wysokości kary, tak jak we wcześniejszej części decyzji przyjęto, iż przedsiębiorca stosuje tylko jeden wzorzec umowy zlecenia.

III.1 Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszenia stwierdzonego, w pkt. I sentencji decyzji tj. z tytułu stosowania we wzorcu umowy zlecenia postanowienia wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Zakwestionowane postanowienie dotyczyło narzucenia rozpoznania sprawy przez sąd, który wedle ustawy może nie być miejscowo właściwy. Biorąc pod uwagę fakt, iż wykorzystywanie zakwestionowanego postanowienia umownego naruszało interesy konsumentów Prezes Urzędu za celowe uznał nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wyliczając wysokość kar, w tym określając wagę naruszenia Prezes Urzędu wziął pod uwagę bezpośredni wpływ stosowania zakwestionowanej praktyki na pogorszenie się sytuacji konsumentów w stosunku do praw przyznanych im przez przepisy prawa.

W kontekście analizy wagi stwierdzonego naruszenia wzięto także pod uwagę fakt długotrwałego jego stosowania, tj. od 2008r (karta nr 9). Ponieważ okres ten przekraczał rok, można było uznać, iż praktyka ta była stosowana długotrwale.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń. W przypadku zakwestionowanej praktyki w pkt. I sentencji decyzji kwotę bazową ustalono na poziomie 380 PLN (słownie złotych: trzysta osiemdziesiąt), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.1.a Załącznika) przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę.

Wyliczając ostateczny wymiar kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność łagodzącą. Istotne jest, iż w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania przedsiębiorca zmodyfikował wzór umowy, wykorzystywany przy zawieraniu umów z konsumentami. Podjęte przez przedsiębiorcę działania w przedmiotowej sprawie zostały uznane za wystarczające do stwierdzenia zaniechania stosowania zakwestionowanej w punkcie I sentencji decyzji praktyki. Procent obniżen zastosowany z uwagi na występującą w sprawie okoliczność łagodzącą wyniósł w przypadku przedmiotowej praktyki 30%. Obliczając ostateczny wymiar kary Prezes Urzędu uwzględnił również okoliczność obciążającą, tj. krajowy zasięg stosowanej praktyki (karta nr 9). W oparciu o powyższe wysokość kary podwyższono o 20%.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę 342 PLN (słownie złotych: trzysta czterdzieści dwa), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.1.b Załącznika) osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2009r. przychodu oraz [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.1.c Załącznika) maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jest ona adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy.

Wobec powyższego należało orzec jak w pkt. III.1 sentencji decyzji.

III.2 Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszenia stwierdzonego w pkt II.1 sentencji decyzji polegającego na formułowaniu zawieranych z konsumentami umów w sposób naruszający obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji o: miejscu oraz sposobie składania reklamacji usług świadczonych przez ww. przedsiębiorcę, oraz sprzeczny z art. 11 ust. 2 ustawy o ochronie niektórych praw konsumentów. Biorąc pod uwagę fakt, iż przedmiotowe zaniechanie naruszało interesy konsumentów Prezes Urzędu za celowe uznał nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wyliczając wysokość kar, w tym określając wagę naruszenia Prezes Urzędu wziął pod uwagę bezpośredni wpływ stosowania zakwestionowanej praktyki na pogorszenie się sytuacji konsumentów w stosunku do praw przyznanych im przez przepisy prawa. Analizując powyższą sytuację, stwierdzone zostało, iż przedsiębiorca dopuścił, się stosowania przedmiotowej praktyki na etapie zawarcia kontraktu z wpływem na jego wykonanie.

W kontekście analizy wagi stwierdzonego naruszenia wzięto także pod uwagę długotrwały okres stosowania zakwestionowanej praktyki, tj. iż już w 2008r. przedmiotowa praktyka była stosowana (karta nr 9). Ponieważ okres ten przekraczał rok, można było uznać, iż praktyka ta była stosowana długotrwale.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń. W przypadku zakwestionowanej praktyki w pkt II.1 sentencji decyzji kwotę bazową ustalono na poziomie 1268 PLN (słownie złotych: tysiąc dwieście sześćdziesiąt osiem), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.2.a Załącznika) przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę.

Wyliczając ostateczny wymiar kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność łagodzącą. Istotne jest, iż w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania przedsiębiorca zmodyfikował warunki umowy, wykorzystywane przy zawieraniu i realizacji umów z konsumentami. Podjęte przez przedsiębiorcę działania w przedmiotowej sprawie zostały uznane za wystarczające do stwierdzenia zaniechania stosowania zakwestionowanej w

punkcie II.1 sentencji decyzji praktyki. Procent obniżen zastosowany z uwagi na występującą w sprawie okoliczność łagodzącą wyniósł w przypadku przedmiotowej praktyki 30%. Obliczając ostateczny wymiar kary Prezes Urzędu uwzględnił również okoliczność obciążającą, tj. krajowy zasięg stosowanej praktyki (karta nr 9). W oparciu o powyższe wysokość kary podwyższono o 20%.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę 1141 PLN (słownie złotych: tysiąc sto czterdzieści jeden), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.2.b Załącznika) osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2009r. przychodu oraz [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.2.c Załącznika) maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jest ona adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy.

Wobec powyższego należało orzec jak w pkt. III.2 sentencji decyzji.

III.3 Prezes Urzędu uznał, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istnieją podstawy do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej z tytułu naruszenia stwierdzonego w pkt II.2 sentencji decyzji polegającego na określaniu w umowach zlecenia wysokości odsetek, w bezprawnej wysokości przekraczającej wysokość odsetek maksymalnych wynikających z art. 359 § 2¹-2³ kodeksu cywilnego. Zakwestionowana praktyka dotyczyła pogorszenia się ekonomicznej sytuacji konsumentów w porównaniu z konsekwencjami finansowymi wynikającymi z przepisów prawa oraz przysporzenia przedsiębiorcy nieuzasadnionych korzyści. Biorąc pod uwagę fakt, iż stosowanie zakwestionowanej praktyki naruszało interesy konsumentów, Prezes Urzędu za celowe uznał nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Analizując powyższą sytuację, stwierdzone zostało, iż przedsiębiorca dopuścił się stosowania przedmiotowej praktyki na etapie zawarcia kontraktu z wpływem na jego wykonanie.

W kontekście analizy wagi stwierdzonego naruszenia wzięto także pod uwagę długotrwały okres stosowania zakwestionowanej praktyki, tj. iż już w 2008r. przedmiotowa praktyka była stosowana (karta nr 9). Ponieważ okres ten przekraczał rok, można było uznać, iż praktyka ta była stosowana długotrwale.

W oparciu o osiągnięty przez przedsiębiorcę przychód ustalono kwotę bazową stanowiącą punkt wyjścia dla dalszych obliczeń. W przypadku zakwestionowanej praktyki w pkt II.2 sentencji decyzji kwotę bazową ustalono na poziomie 1268 PLN (słownie złotych: tysiąc dwieście sześćdziesiąt osiem), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.3.a Załącznika) przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę.

Wyliczając ostateczny wymiar kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność łagodzącą. Istotne jest, iż w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania przedsiębiorca zmodyfikował warunki umowy, wykorzystywane przy zawieraniu i realizacji umów z konsumentami. Podjęte przez przedsiębiorcę działania w przedmiotowej sprawie zostały uznane za wystarczające do stwierdzenia zaniechania stosowania zakwestionowanej w punkcie II.2 sentencji decyzji praktyki. Procent obniżen zastosowany z uwagi na występującą w sprawie okoliczność łagodzącą wyniósł w przypadku przedmiotowej praktyki 30%. Obliczając ostateczny wymiar kary Prezes Urzędu uwzględnił również okoliczność obciążającą, tj. krajowy zasięg stosowanej praktyki (karta nr 9). W oparciu o powyższe wysokość kary podwyższono o 20%.

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę 1141 PLN (słownie złotych: tysiąc sto czterdzieści jeden), co stanowi [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.3.b Załącznika) osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2009r. przychodu oraz [*tajemnica przedsiębiorstwa*] (pkt II.3.c Załącznika) maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jest ona adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy.

Prezes Urzędu uznał, że orzeczona kara powinna pełnić funkcję dyscyplinującą i prewencyjną tak, aby zapobiec w przyszłości stosowaniu podobnych naruszeń. Niniejsza kara powinna pełnić również funkcję edukacyjną i wychowawczą, a także podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy.

Wobec powyższego należało orzec jak w pkt. III.3 sentencji decyzji.

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenia przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

Postępowanie przeciwko przedsiębiorcy w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu. Na podstawie ustaleń dokonanych w trakcie postępowania w punktach I i II.1-2 sentencji decyzji stwierdzone zostało naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania dla Prezesa Urzędu są wydatki w wysokości 19 zł związane z korespondencją prowadzoną z przedsiębiorcą. W związku z powyższym, Prezes Urzędu postanowił obciążyć przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 19 zł (słownie złotych: dziewiętnaście).

Wobec powyższego orzeka się jak w punkcie IV sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Na podstawie art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyznaczył stronie termin 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na uiszczenie kosztów niniejszego postępowania. Powyższą kwotę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie IV niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479³² § 1 i § 2 k.p.c., przedsiębiorcy przysługuje prawo wniesienia zażalenia do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów w
Katowicach
Maciej Frągsztajn